

listopad 2011

2. ročník
9. číslo

téma čísla

ZÁVISLOSTI

Fotoromán z rančerského prostředí
Rozhovor: Helena Třeštková
Fot, telenovely a cigára

ČASOPIS PRO
MULTIKULTURNÍ MLÁDEŽ

ROMANO
VODOBÍ

„Když já
bez tebe
nemůžu
žít!“

„Nelez
furt za
mnou!!!“

Milý tená i, listí opadalo, z košatých kaštanových alejí se staly řady holých nevzhledných kůl, červenozlutozelené listové zemi pomalu hnije a vše nás tedy upomíná, že je čas p...
další krutou zimu. Se stejnou pravidelností, s jakou se stí...
období, vychází i deváté číslo Vod'ori, které tentokrát přivítá ne moc...
úsměvným tématem – závislostmi. Jak své tě tentokrát přivítá ne moc...
redaktor na následujících stránkách, závislí jsme celý život. N...
ze závislostí jsou přirozené, jiné si budujeme sami, přestože pro nás...
mohou být zničující.

Téma zahájí otevřený a upřímný rozhovor kladrubské redakce s malířkou Marií Havlenovou-Saudkovou, dcerou známého českého fotografa. Ta v době svého dospívání spadla do závislosti na tvrdých drogách, která ji přivedla až do vězení, kde strávila tři roky.

Pohled z jiné strany přinese druhý rozhovor, tentokrát s Helenou Tešítkovou, tvůrkyní úspěšného dokumentárního filmu Katka. Mapuje v něm několik let života dívky, pro niž se droga stala denním chlebem – možná se s filmem Katka setkáte i v některém z promítání pro školy. Rozhovor s dokumentaristkou tak uvede zbrusu novou rubriku Cooltour, která bude přinášet zajímavosti ze světa kultury, jež budou tematicky souviset s aktuálními tématy.

Téma závislostí oslovilo celou řadu našich mladých redaktorů. Vedle toho, že se seznámí se svým vlastním příběhem a bojem s nejrizikovějšími závislostmi, ukážou ti i jejich širokou plejádu.

Zatímco Anna Eliášová přichází s druhým dílem napínavého seriálu o Krvavé Mary, Anna Kolářová uvádí první část dvojdílné mystické povídky o holčičce, která si ráda hrála na hbitou.

esko-slovenský komiks Ladí Gažiové se opírá o skutečnou příběhu ženy-matky, která se stala závislou na internetových hrách, a málem tak přišla o své děti a blízké.

Abychom nekončili tak smutně, rozhodl jsem se tě k tomu přivítat jeden vtíp z mého dětství, který jsme si nadšeně spolužáky vyprávěli: Šel vtíp, zakop a vtíp a to byl celý vtíp! (Směješ se? Já už ne.)

Lukáš Houdek

Obsah

- 1-2 EDITORIAL**
TÉMA: Milovat svého nepřítele
- 3-4 INTERVIEW:**
Marie Havlenová-Saudková
- 5-6 TÉMA:** Tuhý deník
Fet, telenovely a cigára
- 7-8 REDAKCE:** Fotoromán
- 9-10 TRENDY:** U Baltu s Drum and Bass
BLEŠÁK
- 11-12 PORADNA:** Myslím si, že mě j...
kamarád bere drogy
- 13-14 INTERVIEW:** Helena Tešítková
- 15-16 REDAKCE:** Na hbitou – 1. část
- 17-18 REDAKCE:** Krvavé Mary na stop
ETNO: Nad Londýnem vlaje
nový prapor
- 19 KOMIX:** Můj pravý život / Můj
pravý život

Ročník: II
Číslo: 9/2011
Vydavatel:
ROMEA, o. s.
Nad Primaskou 38,100 00, Praha 10

Adresa redakce:

Romano vod'ori
ROMEA, o. s.
Žitná 49 120 00, Praha 2
IČ: 26613573

Tel.: 257 329 667, 257 322 987

E-mail: romano.vodori@gmail.com

Internetové vydání: www.romanovodori.cz

Šéfredaktor: Lukáš Houdek

Editoři: Radka Steklá, Jitka Votavová

Tetka Zetka: Zdenka Kainarová

Hlavní redakce: ZŠ Chanov – David Vaňo, Markéta Kršková, Sára Marková, Richard Karsa, Tibor Bili, Roman Šváb, Michaela Pompová, Anna Siváková, Jitka Votavová, Anastázie Grunzová, Zdeněk Čína

Spolupracující redakce: Masarykova ZŠ (Tanvald), ZŠ B. Němcové (Párov), ZŠ (Kladruhy u Stříbra), ZŠ T. G. Masaryka (Zastávka u Brna), ZŠ V Sadech (Havlíčkův Brod), ZŠ Národní (Prachatice), ZŠ M. C. Sklodovské (Jáchymov), ZŠ Studánka (Pardubice), ZŠ Bulharská (Ostrava)

Manažer projektu: Zdeněk Ryšavý

Koordinátor projektu: Jarmila Balážová

Jazykové korektury: Lenka Jandáková

Fotografie: Lukáš Houdek

Grafika: Leonardo, s. r. o. (www.leonardo.cz)

Tisk a distribuce časopisu: Admission

Komiks: La a Gažiová

Cena časopisu: zdarma

Periodicita: dvouměsíčník

Registrováno u MK ČR: MK ČR E 19367

časopis vychází v rámci projektu Vzájemnou spolupráci neromských a romských žáků k odstranění rasismu a xenofobie ve školách a ve společnosti, který je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

EVROPSKÁ UNIE

esf

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

ROMEA

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

editorial

ROMANO
VOD'ORI

Stáhně si Vod'ori do svého počítače.

Milovat svého nepřítele

O Fb neboli Facebooku bych mohl psát donekonečna. Od nepříteli zasloužené chvály bych se mohl dostat až po jeho negativní vlivy na jedince, potažmo společnost. Já se na něj ovšem podívám jako bývalý závislý „facebookář“.

Dříve jsem Fb neměl. Na jednu stranu to bylo období dobré, na druhou ale... nebyl Fb.

Patřil jsem do skupiny lidí, kteří si ho nikdy nechtěli založit.

Celé moje okolí už Facebook užívalo, jen já zůstával zdrženlivý. Asi jsem v hloubi duše v důvěře pro Fb. Netrvalo ale dlouho a podlehl jsem.

Zprvu jsem nevěděl co a jak. Pevně jsem si zkoušel všemožné kvízy v domnění, že je na uvedených odpovědích něco pravdy. I tak jsem si ale nadále zachovával chladnou hlavu.

Po pár hodinách začala chodit jedna žádost za druhou. Hlavně o přátelství. Radost byla na místě. Zatoužil jsem mít první stovku přátel, nic víc nebylo třeba.

S rostoucím počtem „kamarádů“ začala ovšem narůstat moje touha po dalších. Následovala druhá stovka, bleskovitě. Když už nebylo koho přidávat do svých přátel, začal jsem oslovovat lidi, o kterých jsem toho moc nevěděl. Ale co, bude jich víc, říkal jsem si.

Čas utíkal a já si ani neuvědomoval, kolik času trávím sezením u počítače. Z hodiny denně byly rázem dvě, když jsem si šel spát. A uvnitř jsem pomalu a jistě vyrůstala závislost.

Poznámky typu „ty závisláku“ zaslechlo vždy jedno mé ucho, a druhým sly-

šel rovnou ven. Problém začal nabývat neekvaných rozměrů. Jakmile nebyl v okolí sta metrů internet, byl problém švih! První věcí po odchodu domů bylo přihlášení na Fb a zjištění novinek.

Počet označení na fotkách byl chvílemi dleležetější než okolní denní. Jenže jak mohu být označován na stále nových fotografiích, když sedím pořád zavřený doma u PC?

Zlomovým bodem byl prázdninový výlet k Máchovu jezeru. Udělal jsem vyc, za kterou se vlastně dneska stydím. Už nikdy bych ji nechtěl zopakovat. Šel jsem s kamarády na výlet, veškerý plný zábavy s přáteli, namísto toho vyhrál internet v mobilu. A tehdy má trpělivost přetekla. Hlavou mi létala jediná myšlenka: Žil jsem bez Fb předtím, mohu i teď. Ze zprvu super kamaráda se stala těžká závislost, kterou jsem ale přehlédl.

Skutečně přátele bych za ty virtuální nikdy nevyměnil. Už mě netrápí počet „lajků“ na fotkách ani menší počet komentářů ke statusu. Ptáte se proč? Naučil jsem se rozlišit realitu od světa internetu. Kliknout na „lajk“ umí každý, ale říci to osobně jen málokdo.

Dnes si občas Facebook zapnu. Netrávím už na něm ale tolik času. Vím proč. Záleželo mi na pravých kamarádech, ne na těch virtuálních, kteří mají plnou pusku slov, jen skutky se od nich nedočkáte. Zkuste zapemýšlet, zda na něm taky netrávíte zbytek svého času. Dejte přednost sluníčku před zářivými obrazovkami.

Josef Vilda
Gymnázium Tanvald

Závislost začíná už u mateřského prsu

Každý jsme na něčem závislí. To je fakt. Je zbytečné se tomu bránit. A už se jedná o drogy (což bych žádnému z vás nepřála), okoládu, kávu, užitkovou manii (společnost nebo životní styl... Pořád nic? Dobrá, pokud jste naprosto nezávislí, přestaňte dýchat. Vše ostatní je nevědomě – za neteď lat scény, jakmile vás maminka přestane kojit; tohle stádium závislosti máte doufám už všichni za sebou. Tím to ovšem nekončí – až do osmnácti let jste na rodičích plně závislí právně, a kolik v tšín ani tato hranice nestačí a je na nich citovně závislí (vzácní finančně) závislá po celý zbytek života. I tak nevědomě vypadající instituce, jakou je školka, má být pravou línou závislostí – neobejdete se bez kamarádů, sladkých odměn, oblíbených užitků, molitanové stovebnice... A co teprve základka a s ní spojené první lásky, hry, které mají všichni ostatní, džíny, triky, teenagery a make-up (protože šesťka, která nepoužívá linky, asenku, tři vrstvy make-upu a pudr, je přeci absolutně OUT!). Střední škola už tyto závislosti jen prohlubuje a přidává další – kávu, cigarety, alkohol... Život jde dál a závislosti stále přibývají. Jde jen o to najít hranici mezi tím, co je ještě normální, a tím, co už je moc.

A jen tak pro inspiraci přináším seznam vlastních závislostí: moje rodina, knihy, okoláda, teplé nápoje, dýkny, Facebook (kterému se v poslední době už přestávám bránit), fotky mravenčího úspěchu, Monty Pythoni a Cimrmani, hudba, přání, oblečení, detektivky a v neposlední řadě nedodržování termínů...

Anna Kolářová
Gymnázium Strakonice

Sleduj náš interaktivní web
www.romanovodori.cz

1000
1000
1000

téma

Úspěšná malířka Marie Havlenová Saudková (1978) svedla ve svém mládí dlouhý boj s tvrdými drogami. Závislost na návykových látkách přivedla dceru známého českého fotografa Jana Saudka na tři roky do vězení. Nakonec ale nad drogami vyhrála. Dnes je šťastně vdanou matkou tří dětí, věnuje se malování a pomoci lidem, kteří se ocitli ve stejné situaci jako kdysi ona sama.

prost až do posledního dne, i když ostatní rodiče svoje děti dostávali ven na podmínky. Táta nikdy nikoho nepodplatil. V tom jsem to měla na jednu stranu horší, zároveň ale vlastně poněkud lepší.

Varoval vás někdo před drogami, když jste byla malá?

Žádné informace jsem neměla. Bylo víc věcí, o kterých jsem toho moc nevěděla – například o sexuální výchově, šikaně nebo alkoholu. Moji rodiče se mnou o takových tématech v podstatě nemluvili. Narodila jsem se v roce 1978. V té době jsem jako obvyklá

asi jen otázkou, kdy si na jakou obstaráme. Tvrdou drogu jsem zkusila poprvé asi v patnácti letech, možná trochu dříve.

Tušili někdo zpočátku rodiče, babička, vaše okolí?

Těžko říct. Nejspíš někdo tušili, ale přestože se snažili, moc toho neudělali. V osmé třídě jsem byla dvě měsíce na pozorování na psychiatrii, protože už v té době to se mnou nebylo k vydržení, což měly na svědomí právě drogy. Přitom si vzpomínám, že se i na tu psychiatrii daly v pohodě pronést. Během nás tam kouřili trávu na záchodě,

a když jsme třeba tihle noci nespali, nikdo si toho vůbec nevšiml. Rodiče mě pak dotáhli taky do DROP-INu za panem Kloučkem. Co se ale dá dělat s člověkem, který je umanutý brát drogy? Posadili mě tam, hodinu jsem mlčela a pak jsem šla zase domů. Rodina se mi snažila pomoci, ale fungující šťastné záležitosti jsem neměla. Když to není doma v klidu, je pak podle mě docela jedno, kam si jdete pro pomoc.

Napadlo vás zpočátku, když jste drogy jen zkoušela, co všechno se může stát? Že se můžete stát závislou, přetrvávat se a zemřít?

Já jsem v té době vlastně umírat chtěla. Myslím, že k drogám, alkoholu a jiným návykovým látkám vlastně patří pocit, že si člověk neváží sám sebe a nechce žít. Riziko se váže hlavně k tvrdým drogám.

Proto jsme je míchali

s dalšími látkami, aby droga měla silnější nástup. Říká se, že na tu kterou drogu si člověk vypěstovat návyk hned po první dávce. Mě to potvrdit, že je to pravda – například u heroínu. Začínala jsem hrozně brzy, takže jsem se stala závislou ještě dříve, než jsem si to stihla pořádně uvědomit.

Uvažuje takový člověk o budoucnosti, o tom, co s ním bude za dvacet let?

MARIE HAVLENOVÁ SAUDKOVÁ

Jaká jste byla jako malá, co vás bavilo?

Byla jsem taková normální holka. Měla jsem ráda koně, což mi vlastně vydrželo dodneška. Taky jsem ráda kreslila. Pořád jsem malovala nějaké obrázky a všichni mi říkali: „Jé, to je hezký!“ Myslím si, že jsem se od té doby moc neposunula. Se základní školou to u mě bylo trochu složitější. Nenechali mě propadnout, radši mě vyhodili. Na tu které učitelky nevzpomínám ráda. Ale v třinácté škole, které jsem navštěvovala, byla docela fajn. Teď do té poslední, kterou jsem dokončila teprve v září, jsem chodila opravdu s chutí.

Váš otec je známý fotograf. Jaké je být jeho dcerou?

Rodiče si vybrat nemůžeme. Moc příjemné to nebylo, ale svého tatku bych rozhodně neměla. Je to těžší třeba v tom, že když někdo provede, snadno ji se dostanete

do novin. Přesto se s tím člověk naučí, jak fungovat a třeba to i využít. Ale nikdy se mi nepodařilo toho zneužít ve smyslu, že bych měla nějakou protekci. Naopak. Když jsem byla ve vězení, byla jsem tam

výchova teprve začínala, takže ani ve škole jsme moc informací nedostávali. Kdy a proč jste poprvé vyzkoušela drogy? Drogy jsem zkusila hodně brzy, poprvé asi ve třinácti. Bolehla jsem se proti životu, proti tomu, co bylo tehdy doma, že se naši rozešli... Ale přesně teď už nevím, byl to prostě takový odboj. Navíc mě to s mými kamarádkami drogami strašně přitahovalo, takže to byla

lov k se závislostí takhle moc neuvazuje. P emýšlí o tom jednom p ítomném dni, aby si sehnal drogu. Na zít ek nemyslí. Pro lov ka, který tím neprošel, je to t žko p edstavitelné. Je to jiný sv t, kde st edem všeho je droga a nic jiného. Otázky kolem zdraví nebo ístého sv domí jdou totáln stranou a droze se pod izuje všechno. Pokoušela jste se n kdy s drogami p estat?

P estat jsem se snažila skoro celou dobu, co jsem drogy brala. Snaha s drogami skon it je u narkoman takový pr vodní jev. Byla jsem n kolikrát v lé eb n v Bohnicích, ale nešlo to. Abstinence ní p íznaky jsem vždyc ky n jak p ekonala, ale hned potom jsem si podepsala revers, abych mohla z lé ebny odejít. A když mi ješt nebylo osmnáct, utíkala jsem. Nebyla jsem schopná p ekonat prázdnotu, kterou ve mn drogy zanechaly. Bývá to hrozn stresová v c. lov k musí celý den jen shán t peníze na drogu a v d sledku vlastn krást. Je to koloto . Vzpomínám si, že jsem pot ebovala t eba tisícovku na den, což byly obrovské peníze. Tolerance v í droze rychle klesá, takže pak vám není dob e, ani když si dávku dáte. Musíte ji zvyšovat a dávat si víc a víc.

Co je podle vás na drogách nejnebezpečnější? Velké nebezpečí je v tom, že naprostá většina lidí si myslí, že se jim to nikdy nem že stát. Taky jsem si dlouho myslela, že s tím m žu p estat, když

budu chtít. Ale to už bylo pozd . lov k si asto neuv domuje nevratnost života. Hodn mých p átel, kte í drogy brali, zem elo. Nedá se to zvrátit.

Byla jste t í roky ve v zení. Co bylo pro vás na pobytu nejhorší?

Nejhorší bylo, že to trvalo dlouho. lov k je odlou ený od svého života, od domova. Našt stí jsem vycházela dobe se spoluv zni a s n kterými si do-

konce dodnes píšu. Na druhou stranu díky tomu, že jsem ve v zení strávila více asu, jsem musela závislost na heroinu p ekonat. Cítala jsem se n jakou dobu prázdná, ale zvládla jsem to. Ve vazb jsem byla rok a ve výkonu trestu dva a p l roku.

Pro jste se do v zení dostala?

Za krádeže a vydírání se zbraní. S jednou kamarádkou jsme pod vlivem absáku hrozily prodava í v obchod , aby nás pustil, jinak ho nakazíme HIV. Stydím se za to dodnes, i když se to stalo už strašn dávno a m la jsem kv li drogám sníženou p í etnost. Mrzí m

Ob as se to stane. Snažím se to ale házet za hlavu. Pro m je d ležitě, co si o mn myslí B h a jestli se dokážu k lidem chovat dob e. Pokud si o mn n kdo myslí, že jsem to zvládla díky slavnému tátovi nebo že mám velký barák, nezajímá m to. Když už m n kdo na ulici zastaví, spíš mi ekne, že mi drží palce.

Jste v kontaktu s p áteli, kte í s vámi brali drogy? Povedlo se jim abstinovat jako vám?

Mám dv kamarádky, kterým se to poda ilo. Potom mám jednu, která je ve v zení. S ní jsem za ala drogy brát.

Píšeme si. Považuju ji za svoji nejlepší kamarádku. Známe se od šestě t ídy. Doufám, že to taky zvládne.

Snažíte se kv li svým zkušenostem s drogami své t í syny víc chránit?

Ze syn se hlavn snažím vychovat lidi, kte í mají sv j vlastní názor. Vysv tluju jim, že když jim bude n kdo drogu nutit s tím, že jsou p eci kamarádi, není to dob e. Snažím se o tom s nimi otev en mluvit. Doufám, že si tenhle základ v sob ponesou a nedovolí jim, aby do drog spadli. D ležitá je schopnost vlastního rozhodování a um ní íct ne.

Kdybyste mohla vrátit as, ud lala byste n co jinak?

Asi ne. Nebyla bych to totiž já. Samoz ejm že jsem ud lala v ci, kterých lituju. Jsem ale vd ná i za tyhle tvrdé zkušenosti. Je fakt, že se mi te o tom dob e mluví, když jsem to p ežila a zvládla

drogy p ekonat. Ale asi bych nem nila.

to. lov k si kolikrát myslí, že už to má za sebou, ale není to tak.

Když vás pustili, co byla první v c, kterou jste ud lala?

Pamatuju si, že jsem šla na benzínovou pumpu, tam jsem si p jila n žky a ust ihla jsem si nohavice u kalhot, protože mi bylo horko (smích).

Lidé váš p íb h znají. Stalo se vám n kdy, že na vás koukali skrz prsty?

Andrea Jančová,
Lenka Jandíková,
Stanislava Kožnarová
a Tereza Špačková
ZŠ Kladruby

interview
JAKOBLI
KROČÍ
K
K
K

Tučný deník

I když na světě setrvávám teprve relativně krátkou dobu, a tím pádem jsem neměl možnost nasbírat mnoho zkušeností, přeci má mysl postřehla něco, co mi definitivně převrátilo náhled na společnost.

Po jedné životní etapě se už totiž neusmívám jako dříve. Nenalézám v lidském uskupení spokojenost a bezpečí, ale často naopak zradu a nenávisť. V každé mile vypadající tváři paranoidně vidím jen potvůrku. Nicméně neodsužuji všechny a vše. A proč jsem se vlastně zatvrděl oproti vnějšímu světu? Ačkoliv se často lidé prohlašují za

tolerantní bytosti, vždy tomu tak ve skutečnosti není. Žít a vypadat jinak totiž mnohdy pro člověka představuje obtíž. Když si jen vzpomenu na léta, kdy se mé tělo tísnilo ve zbroji, kterou jsem si sám ukoval z okolád, lahodných chlebíčků, pospojoval ji pomocí delikatesních marcipánových kuliček a na místo korozivzdorného nátěru obalil do nezapomenutelně točené zmrzliny! Rok od roku se mé brnění stávalo těžším o deset kilogramů, aniž bych si toho zvlášť všiml.

Ke všem směle dokážou určití lidé dávat najevo svůj názor dosti drzně a nekompromisně. Na nevhodné narážky si má osobnost jsem zvykla, ale asi ne zcela, protože každý posměšný pohled dokázal i po letech probudit smutek a rozčilení. Nedovolil jsem však svému rozumu, aby projevil slabost, raději jsem se s tím vypořádával po svém – dalším přísunem cukru a ventilováním frustrace skrze počítačovou myš a klávesnici.

Z počátku cukry tlumily můj stres a pomáhaly mi vyrovnat se s odsudky okolí. Avšak časem se stalo přezvykávání automatickým a každá další chvíle bez přísunu potravy mi p-

sobila utrpení. Jako by se u mě vyvinul nový reflex. Tak, jak člověk potřebuje k životu dýchat, jsem já potřeboval jíst. Zároveň každé upozorňování na můj problém tuto potřebu ještě zvyšovalo. S nulovým pohybem a nekonečným sezením před monitorem počítače se jednalo o kombinace tuze smrtící. Zásadní problém tkvěl ve faktu, že jsem si svou situaci neuvědomoval a plně ji ignoroval.

Ruku v ruce s narůstáním tělesné hmotnosti jde i rapidní zhoršování zdravotního stavu, slýchával jsem. Donesly se mi také negativa o deformaci páteře, postupném vyazování některých orgánů z provozu, ničení kloubů dolních končetin a jiné ponižující a divné zprávy z úst lékařů, které znepokojovaly můj životní styl. Díky předlouhým dumáním nad sebou samým a budoucím životem, který jsem toužil žít, jsem dospěl k závěru, že cesta, jíž jdu, mi nechce mě životní putování ukončit. To jsem nechtěl. Vybral jsem si tedy náročnější variantu – raději se budu navždy dívat odíkat si, než na sebe nechat křivě hledět své okolí. Vybral jsem si dobře.

Michal Klacik,
SPŠ Jičín

Neodolatelně sladká

Kamarádčina mamka pracovala v okoládovně, kde zaměstnanci dostávali okoládu zdarma. Ona sama už ji nemohla ani cítit, ale nosila ji domů. A tak si naše kamarádka postupně vybuodovala závislost na okoládě už od malička. Pěstovala ji jedla skoro jako chléb, nijak se to na její postavu neprojevovalo. Byla hubená jak nit. Jenomže později v pubertě začala na váze přibírat. Nic nepomohlo, že její mamka přestala okolády nosit. Kamarádka si je začala sama kupovat. Nemohla bez nich žít. Na druhou stranu věděla, že tahle pochoutka může za její tloušťku. A tak vyhlásila okoládě válku. Na radu jiné kamarádky přestala jíst sladké na houbový způsob. Ta už jí tolik nechutnala, takže jí přestala jíst takové množství. Snižovala své „dávky“, až skončila u jednoho tvrdého okolády denně. Odvykání jí trvalo asi rok. I teď si ale musí dávat pozor, aby do své okoládové závislosti znovu nespadla.

Lucie Kunešová a Lenka Růžičková
ZŠ Národní, Prachatice

téma

5 ROMANO
KODORI

Fet, telenovely a cigára

Tuhle závislost jsem překonala!

Znáte to. Dospělý člověk přijde z práce a jde si popovídat s partnerem, jaký byl jeho den. Nebo si prostě sedne k novinám, uvaří si šálek kávy a přečte si, co je nového. U nás teenagerů tomu tak bohužel není. Jak jistě všichni víte, v poslední době se na internetu postupně objevil dříve méně známý, dnes zato o to víc proslulý Facebook.

Facebook je sociální síť zaměřená na komunikaci mezi uživateli, sdílení multimediálních dat, udržování vztahů a zábavu. Takhle není jak jsou jeho funkce vysvětlovány. Skutečnost je ovšem úplně jiná. Já sama jsem Facebookem byla asi rok. Natolik mě pohltit, že jsem nestíhala nic. Přišla jsem domů ze školy a sedla si k počítači. Přihlásila jsem se a online jsem zase byla až do večera. Jen chvilka mi zbyla na to, abych se najedla, umyla a šla spát. A na učením mi zbývalo času ještě méně... Každý večer za mnou rodiče museli nejméně třikrát přijít, abych ten počítač už vypnula. Abych řekla pravdu, seznámila jsem se i s kluky, které jsem v životě neviděla, ale na Facebooku jsem si s nimi psala, jako bych je znala víc než dobře. Stala se z toho taková moje závislost. A kvůli tomu se taky všechno začalo postupně hroutit. Začala jsem mít vážné problémy. Už to nebylo jen chatování s „pátými“, nebo jak se všem říká tváří na Facebooku říká.

Tenkrát jsem si psala s jedním klukem, aniž bych s ním nikdy doopravdy mluvila. Byli jsme takoví kamarádi na síti. Svoje ověřovala jsem se mu a taky on mi říkal spoustu věcí. Postupně to však bylo horší a horší. Začal mi nadávat a vyhrožovat. Byla jsem z toho dost špatná. Tak jsem se rozhodla s nimi se rozejít a poradit se s nimi. Řekli mi, ať si Facebook zruším, že se tím ten problém sám vyřeší. Udělala jsem to. A pomohlo to. Asi po měsíci bez Facebooku jsem se cítila dobře a jak už dlouho předtím ne. Zjistila jsem, že kamarádi si mě najdou, i když nezadájí do vyhledávání moje jméno a nenajedou na moji fotku. Když mi někdo řekl do oči „Ahoj!“, zjistila jsem, že je to daleko lepší, než když ti někdo do chatu napíše „... usííík“. Za ten celý rok plný chatování, psaní statusů na zeď a v šenění fotek do alb jsem ale přesto nesmírně ráda. Dal mi velkou zkušenost.

P.S. Vidíte? Nemám Facebook a žiju! A to mnohem víc naplno, než když jsem ho měla.

**Klára Ehlová
ZŠ Studánka,
Pardubice**

Když se člověk sám nad sebou zamyslí, dojde mu, na čem všem je závislý. Přestože já sama jsem závislá například na různých jídlech, je pro mě jen v těmto problémech moje závislost na televizi. Nejhorší jsou nekonečné telenovely. To se od televize neodtrhnu. Tyhle seriály mi dost změnil život. Celé dny sedím doma a nikam nechodím. Berou mi všechno volný čas, už nemám ani kamarádky. Nezajímají mě třeba ani kluci, móda nebo sport.

Nejhorší z mých závislostí jsou ale cigarety a kouření. Víím, jak moc mi to škodí, jak mi ničí buňky v těle. Navíc mě kouření stojí všechny ušetřené peníze, za které bych si mohla koupit něco jiného. Je to prostě špatná věc. Ničí mě to. Nejen zdravotně. Ptáte se proč? Protože mi cigareta nejen zakazuje, ale ovládá mě.

Největším nebezpečím jsou ale drogy. Zničí vás i vaši rodinu. Mám jednoho kamaráda... Radši ho nebudu jmenovat, nerada bych mu ublížila. Navíc je tu u nás hned několik takových. Byl slušný, dobře se učil, byl hodný a hezký. Když ještě chodil do školy, dbal na sebe, přikrýval se oblákem. Jak ale vyšel školu, nechtěl se už jít nikam vyučit. Začal se toulat po sídlišti, po městě... Brzy se chytil party kluk, kteří spolu nezáleží z nudy a blbosti i chatování nebo kouření trávy. Zkoušeli všechno možné. Párkrát si dal s nimi, a závislost byla na světě. Fetoval víc a víc. Sebralo ho to rychle a drsně. Přestal se o sebe starat, hodně se změnil. Bylo vidět, že „je jinde“. Stačily jenom ty tři měsíce a už to na něm poznali všichni.

Začal krást, abychom měla na fet peníze. Celé to trvalo asi dva roky. Postupně padal dolů, až spadl úplně na dno. Dnes sedí ve vězení. Až tam ho jeho závislost dostala.

**Markéta Kršková
ZŠ Chanov**

**ROBOČY
KROKOVY**

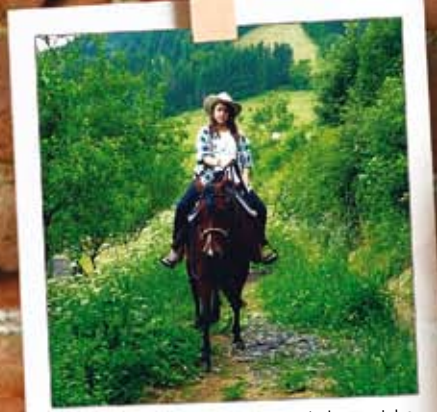
téma

Celou cestu jsem prospala. Ráno jsem se probudila už v posteli. Pomyslela jsem si, že mám tam asi někdo odnesl. Když jsem se dozvěděla, že jsem na raně, napadlo mě, že to tady třeba nebude tak hrozné. Vydala jsem se proto na obhlídku. To jsem ale ještě netušila, co mě čeká.

Zpočátku se zdálo, že tam nikdo není. Pak jsem ale uslyšela hluk z kolbiště. Pšla jsem blíž a uviděla snad nejkrásnějšího koně na světě – asi dvouletýho ebečka s krásnými chodými. Seznámila jsem se s raněm Petrem Soukem, který mi o chvíli později představení svého krásného koně. Byl jím Gambler mister Zip.

Začala jsem mu vyprávět svůj příběh – o smutku a o mém smutku kvůli tomu, že jsem přišla o svého skvělého koně, na kterém jsem jezdila u nás doma. Petr se na chvíli zamyslel a nabídl mi, že bych se mohla starat o jednu z jeho klisen. Když jsem poprvé uviděla Bells Shining Paulu, nemohla jsem uvěřit vlastnímu jménu. Vypadala přesně jako má bývalá. Petr chtěl vidět, jak jezdím, a tak jsem si mohla Pájku, jak jsem jí začala říkat, osedlat. Můj styl ježdění se mu líbil, proto mi dovolil vyrazit společně s Pájou na krátkou výjezdku.

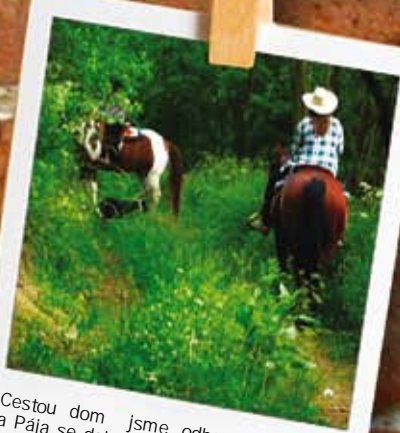
Nevěděla jsem, proč má ta holka nemotivovaně ráda, ale našel jsem ji. Popadla jsem svoji šanci a odešla.

Jak tak sedím před boxem Gentle Dun It Kinga a Jerryho, napadlo mě skvělý plán. Neváhala jsem a vyvedla Jerryho ven.

Na raně jsem se poptala, jak se ta neomalená holka jmenuje. Byla to Káča. Chtěla jsem, aby začala zářit stejně jako já, a tak jsem Jerryho vyjistila. Ale ona nikde. Proto jsem ho zavedla zpátky do boxu. Chtělo se mi na záchod, cestou mě napadlo, že bych Jerryho takhle využívat nemohla. Jak tak přemýšlím, zjistím, že se ze záchodu ne a ne dostat. Nešlo to!

Cestou domů jsme odbojily na louku, kde Pájka se dala do cvatu. To byla pro mě velká odměna.

Přijela jsem za začala tušit, že budeme kamarádky. A taky jsem už přede mnou v dlaních ležítou v cívce vždycky se mi tady bude líbit, a to díky Pavlince a snad i díky Káče!

Márketa Konečná
ZŠ Bulharská, Ostrava

Protože k prázdninám patří zábava, rozhodli jsme se se starším bratrem strávit první dva týdny léta u Baltského moře na severu Německa. Deštivé a pochmurné dny nás neminuly. Co dlat včas, když nám počasí zrovna dvakrát nepřejí? Posadila jsem se do pohodlného křesla v rohu přední vedoucí před bungalov. Do dveří otevřených dokořán zavál vítr tak silný, až mi odfoukl vlasy z očí. V tom přišel můj kamarád s telefonem v ruce, ze kterého hrála velmi povdomá hudba – D'n'B.

Z pohledu nás teenager je tahle muzika momentálně opravdu v kurzu a v tebe nebo ne, po pět minutách vám z hlasitého bubnování začne pískat v uších a přijemně se motat hlava jako na tanečním parketu. Pohupovala jsem hlavou v rytmu bubny, žaludek mi začal skákat na všechny strany a já se zaposlouchala pouze do sladce dunících reproduktorů, ze kterých byl slyšet Drum and Bass (neboli D'n'B).

Tolik rozvířené dunění z tak malinkého telefonu jsem v život neslyšela. Po chvíli bylo slyšet i nezkrtné bubnování a mixování elektro hudby. Fascinující. Ještě více mě zaujal pohyb, který mi kamarád ukazoval – skákal z jedné nohy na druhou. Pata, špička, pata, špička, pata, špička, pata, pata, pata. Kdepak, nejednalo se o žádný rituál ani o národní tanec. Bylo to tak rychlé, že mě oči nestíhaly, a já si připadala jako ve zrychlené scéně tanečního

naklonila proti svým nohám. Do rytmu se mi samy začaly hýbat – jak vychází už ze samotného názvu – do X. Mé nohy byly nejspíš na ovládání a měly asi velmi silné baterky, protože se jim nechtělo zastavit se. Líbilo se mi to víc a víc. Nikdy předtím jsem nevěděla, že bych něco takového mohla zvládnout hned napoprvé. Nebylo to stoprocentní, neuměla jsem to báječně, ale i tak... Ten pohyb se mi vryl do paměti. D'n'B je výjimečný tanec a podle mě pro každého, kdo se chce přitancovat poádně vyádit. A koliv D'n'B dance vypadá na pohled velmi složitě, zdání klame. Je ale pravda, že se u něj musí hodně přemýšlet. Jde jen o naučení se dvou jednoduchých kroků. Pokud se naučíte správně naslouchat hudbu a stíhat tancovat do rytmu, máte vyhráno. Pak už jen záleží na vaší fantazii

U BALTU S DRUM AND BASS

Skupina Pendulum je vážně ohromující a zajímavě chraptivý hlas frontmana kapely se mi zamlouvá ještě více. „Znáš to?“ zeptal se mě se zvláštním výrazem ve tváři kamarád. „Jasně!“ odvážně jsem se zavěnyma oči má a náznakem otvírala ústa, jako bych ta slova textu znala naprosto dokonale. „Něco ti ukážu,“ řekl s nadšením a zvedl se z proutěného křesla. Pustil další D'n'B remix, který se mi od té doby stále honí v hlavě a nechce se dostat z mých myšlenek: Začátek. Chlapec stojí na místě s pokrčenou nohou a chodí dlema na špičce. V tom začal rozjezd.

filmu. Vážně úžasné. Ten pohyb mě přitahoval, jako by mě přitahoval magnet. Měla jsem touhu zkusit něco podobného, aniž bych to uměla. Nikdo není profesionál. „Wow!“ rozšířily se mi panenky, jako by mi právě dali deset plechovek energetických nápojů. „Pojď, naučím tě X-step.“ Jeho pozvání mi dodalo ještě větší sebevědomí a chuť zkusit něco nového. I ten název v sobě skrýval něco kouzelného. Nebude to jen otravné skákání. Mírně jsem rozkročila nohy, jak mi on sám ukazoval. Přes chodbu se rozeznalo další „tuc, tuc, duc, duc“ a kamarád mě začal navádět. Něco uvnitř mi říkalo, že tohle je to, co jsem doopravdy hledala. Ten styl je něco ohromného. Jako bych se mu přivonovala už léta, automaticky jsem se

Drum and bass je styl elektronické hudby, který vznikl v 90. letech dvacátého století na londýnské hudební scéně. Jeho základy máme nacházet již v osmdesátých letech ve stylu rave. V 90. letech byly velké rave party, které byly postupem času odsouzeny k zapadnutí do undergroundu. Do rave se poté začalo mixovat reggae a breakbeat. To odstartovalo éru „zločinných“ beatů, pomalých a hlubokých basů a byl vynalezen jungle. To byl největší krok ke vzniku drum and bassu. K tomu se následně připojil tanec D'n'B step. Step byl původně představen na městském území, později se však začal více objevovat na chodnicích ruské Moskvy. Po delší době se také rozšířil po téměř celé Anglii. Ruští teenageři tak o něco enilivěji „skákání“ a obohatili sestavu tzv. X-stepem. Jedná se o kroky, při kterých se nohy kříví.

a pohyby lze různě kombinovat. Dle mého názoru je tento typ tance velmi zábavný. Zabodujete s ním u každého vášnivého tanečnicka nebo na tanečním parketu oblíbeného klubu.

Hana Klaciková
Masarykova ZŠ, Tanvald

trendy

9 ROMANO
KODORI

Blešák

Zapoj se!

Pokoutné stánky plné zaprášených skvostů, lomoz, smích a diskuse nad objevnými kousky. Staré panenky po babičce, zachovalé retro oblečení, popraskané houpací křeslo nebo staré desky a videokazety. To vše patří k neopakovatelné atmosféře blešních trhů, míst, která dotváří kolorit mnoha evropských měst.

Máš hluboko do kapsy, a p esto pokoj plný nejzajímavějších věcí, slabost pro výrobky, které nesou historii předchozího majitele, nebo chuť vyměnit v cizí nepotřebnou za něco, co tě uchvátilo? Navštiv náš úspěšný Blešák!

Jak směřovat ve VOĐORI blešáku?

1. Vyfoť cokoli, co nabízíš k výměně (od věšáků, doplněk, knihu, CD, budík, tašku, ...).
2. Napiš doprovodný text a udelej ležité informace pro tenáře (velikost oděvu, stáří věci, funkce, apod.).
3. Fotku s textem a upřesněním, co požaduješ výměnou, nahráj prostřednictvím elektronického formuláře na webu www.romanovodori.cz do rubriky Blešák (za adrese ho do pořadníku a uveřejníme v časopise a na webu).
4. Sleduj aktuální nabídku dalších účastníků Blešáku.
5. Najdeš-li to, co hledáš, zarezervuj si to jednoduše on-line přímo v nabídce blešáku.
6. V tuto chvíli za jiná naše práce – spojíme se s tebou a osobou, s níž chceš směřovat, zprostředkujeme dohodu.
7. V případě oboustranného zájmu obě osoby pošlou své věci na poštovní adresu sdružení ROMEA (Žitná 49, Praha 1, 110 00 – obálka označená heslem „Blešák“).
8. Jakmile dojdou věci od obou stran, rozešleme je novému majiteli, u nichž vyměníš věci za nové život.
9. Jediné, co zaplatíš, je poštovné za doručení tvých věcí na naši adresu.

Nabídka č. 32

Ruční dlaně originální taštičky z japonského kimonos v různých barvách, výměna za cokoli

Nabídka č. 33

Holčičí sluneční brýle v retro stylu v perle ové barvě, výměna za jakýšperk

Nabídka č. 34

Náhrdelník z tmavohnědých dřevěných korálků, výměna za jinýšperk

Patka chleba v autobuse

Jako každý den jsem jela autobusem ze školy. Ale nebyla to úplně běžná cesta... V jedné vesnici jsem potkala divné typy. Na této trase jezdí stále stejní lidé, všichni se známe, tak jsem to pokvapilo. A sedl jsem vedle mě. Vyndal bochník chleba, začal odlamovat kousky a jíst. Nabídl mi. Ani nečekal na odpověď, vyndal mi žabku a ukrojil mi patku. Nevědla jsem, co to je. Stále mi ji nutil, tak jsem si ji nakonec vzala. Když jsem ale vystoupila, hned jsem ten kousek chleba zahodila.

Druhý den jsem se modlila, abych znovu nepotkala. Ale má modlitba vyslyšena nebyla. Čekal na stejné zastávce a už automaticky si přisedl. Znovu vytáhl chleba, ukrojil patku a podával mi ji. Dozvědla jsem se, jak to je. Nazítí jsem už toho měla dost. Jakmile tedy nastoupil, rychle jsem si přisedla k němu, zastavil se a řekl, a já sednu k němu. Jen jsem suše odpověděla: „Nesednu!“ Odešel tedy k němu jinému, vyndal celý bochník a nabídl ho svému novému sousedovi. A já jsem od něj pokoj.

Romana Bartoňová
ZŠ Kladruby

Užívat si života bez drog

Každý je na ně závislý, nejen na drogách, ale i na mamince, jogurtu nebo počítači. Je hrozná moc závislosti, které bych vám na sebe mohla prozradit. Jednu vám ale povím – jsem závislá na počítači.

Když nejsem na PC, jsem z toho doslova hotová. Nikdo t eba není přihlášený na Facebooku, ale já ho mám stejně zapnutý furt. Dělám to spokojenou. Ať už si tím kazím oči a volný čas mi uniká mezi prsty. Známe kluka – nebudu ho jmenovat. Byl nádherný a slušný, nekouřil, nefetoval ani trávu nekouřil. Jednoho dne si ale šel s kámoškou zakouřit a to nemohl. Řekl si asi: „Holky mě budou chtít.“ Ale ony ho nechlypě odřídím, kdy nekouřil. Od té doby kouřil nepetržit každý den. Později mi to ale nestačilo, tak zkusil fět. A pak klesal dolů až na samé dno. Bylo to hrozné, byl tak zničený, že ho nikdo z nás nepoznával. Všichni byli v šoku, že takový slušný kluk fětuje. Poase odešel k matce do Anglie a od té doby o něm nikdo nic neslyšel. Proto říkám – radši budu chodit ven, užívat si života než si ho zkažit jako tenhle kluk.

Jitka Vaňová
ZŠ Chanov

Máš problém s láskou, ve škole, s kamarádem, s rodinou, se světem, nebo sám se sebou? Nerozumíš si s rodiči, podrazila tě kamarádka, nevíš, jak vyznat lásku, jak se líbat, neberou tě do party, učitel si na tebe zasedl, váháš, co dělat po škole? Využij naší bezplatné anonymní psychologické poradny! Napiš svůj dotaz do připraveného formuláře na webu

www.romanovodori.cz

a naše psycholožka ti obratem odpoví.

Radit s problémy ti bude **Dana Hajná**. Dana Hajná je klinická psycholožka se zkušeností práce v krizovém centru pro dosp. lé. Nyní má psychologickou praxi v Praze.

PSYCHOLOGICKÁ PORADNA

Drogy vždy byly a budou lákadlem, často i módní záležitostí. Otázkou je, v jaké míře a zda prvotní vzrušení a potěšení nevystřídají později zdravotní potíže a problémy v rodině a s jinými lidmi. Stačí zhlédnout dokument Katka nebo si přečíst knihu My děti ze stanice Zoo a člověka možná sama přejde chuť experimentovat. Pokud ale převáží zvědavost nebo zoufalství, může se člověk potýkat s vážným problémem závislosti.

Myslím si, že můj kamarád bere drogy a je závislý

Jak to poznám

- ✗ zanedbává dosavadní zájmy
- ✗ zhoršil se ve škole, dostává špatné známky
- ✗ zhubnul a mnohem méně jí
- ✗ často má špatnou náladu, bývá unavený nebo i agresivní
- ✗ chová se zvláštně – má abstinenční příznaky, které se dostávají při nedostatku drogy – bolesti, nervozita, pocení, strach, deprese, únava
- ✗ zvyšování tolerance na drogu – tj. musí brát více drogy, aby vnímal/a její účinek
- ✗ našel jsem u něj/ní stříkačky a jehly (k němu vysvětlení, že to patří kamarádovi)

Občas dochází k mylnému podezření tam, kde se jedná o pouhé změny typické pro dospívání. Každé vážnější podezření je však vhodné konzultovat s odborníkem a pokračovat dále.

Jak lze kamarádovi pomoci?

Velmi často uslyšíte „že člověk musí chtít sám“. Je to sice pravda, bez vlastní motivace léčba možná není. Také ale platí, že motivaci vlastní obvykle nepřidělá, že na závislého za něj vyvíjet tlak jeho okolí. Rodiče mají sice možnost v případě nezletilosti nechat své dítě „zavírat“ do léčebny, ale rovněž kamarádi mohou dát najevo starost a v případě nutnosti vstoupit do hry. Ti na kamarádovi záleží, je určitě dobré doprovodit ho k odborníkovi, který s ním bude třeba i dlouhodobě pracovat na tom, aby drogy postupně přestal brát, nebo je alespoň užíval bezpečně.

Vaše problémy a dotazy

Ahoj, seznámila jsem se před rokem a půl s klukem na netu. Byli jsme kámoši a psali jsme si asi 3 měsíce. Pak jsme se sešli, všechno bylo ok a já se pak do něj zamilovala. Nevím ale, jak na tom byl on. A tak jsme spolu chodili ven, na koupák, ke mně, líbali jsme se, mazlili se apod. No a potom sících mi řekl, že to bral jen jako vztah a že jsem na něj moc malá. Tehdy mi bylo 14 a jemu 17. Strašně jsme se tenkrát pohádali. O dva týdny později začal chodit s ještě o týden mladší holčkou. Bylo mi to strašně líto. Moc jim to spolu neklapalo, tak si poté našel o dva roky starší holku. Teď jsou spolu skoro už rok. Já ho ale furt miluju, nevím, jak je to možné. Chodím na rande, s pár klukama jsem se taky líbala, ale nepomáhá to. Myslím, že on ke mně taky pořád něco cítí. Dohazoval mi totiž svému bratránkovi i kámošovi. Nechápala jsem to. Pak mi vždycky sami řekli, že je poslal on, protože jsem super holka a takové je to. Teď asi týden zpátky jsem ho po roce viděla na pouti s tou jeho. Otočila jsem se a předemnou stál ON! Úplně se mi podlomily

kolena a zatočila se mi hlava. Akorát jsem mu kývla na pozdrav a musela jsem si sednout, jinak by to se mnou asi seklo. Bylo to něco strašně divného. A tak jsem dál v tom zarávaném kruhu nežastně zamilovaných. Od jeho kámoše se dozvídám, že o mně aspoň jednou týdně mluví. Co mám dělat? Před rok jsme spolu nemluvili, nepsal jsem si, prostě nic. Viděla jsem ho až na té pouti a strašně mi to bolelo. Poraďte mi prosím, co mám dělat. Už nějak nemůžu dál. Strašně se kvůli němu trápím!

Julius, 16 let

Ahoj, myslím, že nejlepší by bylo představit stav věci zjišťovat od kamarádů, ale zkusit se s bývalým přítelem setkat a promluvit si. Takové setkání může vést k dalším setkáním, protože vám oběma bude společně příjemně. Stejně tak se ale může ukázat, že Tvoje zamilovanost je spíše zamilovanost do Tvé představy o tom, jaký ten kluk je. Může se ukázat, že je někdo jiný a o takového vlastně nestojíš. Ten pravý na Tebe bude teprve čeká někde jinde.

Dobrý den. Mám takový problém. Má o mě zájem jeden kluk, je taky Rom. Už spolu pár dní chodíme a on by chtěl sex. Já se ale stydím, protože mám strašně velký poševník (asi 7 centimetrů). Jako malá jsem si za něj pořád tahala. Ani na ušívání se s holčkama nesprchuju, aby se mi nesmály. Jsem nešťastná a nevím, co mám dělat.

Erika, 16 let

Eriko, nemáš se za co stydět a velký poševník pro Tebe může být v sexu jen výhodou (-: Tvar genitálu je individuální stejně jako třeba tvar uší nebo nohou. Jestli máš přítele ráda a máš chuť s ním mít sex, tak si to přece užij. Kdybys měla s tvarem genitálu dlouhodobě nějaké obtíže (ale opravdu k tomu nevidím důvod), lze podstoupit úpravu na plastické chirurgii.

Nevíš, jak odmítnout nabízenou drogu?

1. Nejlepší prevence je, když nebudeš chodit na riziková místa a stýkat se s rizikovými lidmi.
2. Pokud Ti nabídne drogu, který drogu nabízí, nezáleží, lze jednoduše říci „ne, nechci“. Místo slova lze použít také pouze zavrtání hlavou, nemusíš nic vysvětlovat.
3. Pokud Ti nabídne drogu, který drogu nabízí, záleží a chceš mu říci, že ji odmítáš, ale lovu v samotného ne, je lepší vysvětlit pro . Odpověď může být „nedělá mi to dobře“ nebo „stačí mi něco jiného“.
4. Můžeš navrhnout jinou alternativu – například si sednout někde jinde, za to se bavím o něčem jiném.
5. Místo omlouvání a vysvětlování řekni druhému, že se Ti jeho chování nelíbí. Můžeš přitom opakovat pouze tuto větu a nemusíš poslouchat, co druhý říká.

Je lepší nezačínat, ale co když už jsem začal/a?

Pokud máš pocit, že Tvoje droga ovládla, přestože máš takové poznání dost dlouho trvat, bylo by dobré začít uvažovat o léčbě. Možnosti léčby jsou následující:

Ambulantní léčba – dochází se do poradny na individuální konzultace nebo skupinovou psychoterapii. Nezbytnou podmínkou je schopnost abstinence! Jedná se spíše o léčbu, která pomáhá porozumět problému a předejít návratu k užívání drogy.

Léčebna – oddělení pro léčbu závislosti v rámci psychiatrické léčebny. Obvyklá délka pobytu je 2–3 měsíce. Nástup do léčby předchází pobyt na detoxifikačním oddělení.

Komunitní léčba – následuje po specializované léčbě, jedná se o pobyt, jehož součástí je pracovní terapie, skupinová terapie a dlouhodobý pobyt mimo prostředí závislé na dřívejší životní styl. Pobyt trvá minimálně 6 měsíců.

PhDr. Dana Hajná

P i jaké p íležitosti jste se s Katkou seznámila?

Vždy jsem se specializovala na asosobné natáení. V roce 1996 jsem eské televizi nabídla projekt z cyklu filmor zných ženách, které by se to ily p t let. Mezi deseti ženami m la být i protidrogová terapeutka. Když jsme s ní za ali v komunit v N m ících natá et, dohodli jsme se, že paraleln za neme to it i dv její klientky. Jednou z nich byla práv Katka. P l roku se natá elo podle plánu. Postupem asu se ale ukázalo, jak je Katka mimo ádná ve své autenti nosti a otev enosti. P vodní koncept jsme tedy opustili a soust edili se jen na Katku. Vznikl film, který se jmenuje V pasti a byl uveden v roce 2001. Když potom Katka odešla a zmizela v Praze, nebyla jsem si jistá, jestli se mi ji poda í ješt n kdy najít. Snažila jsem se tedy ásto chodit kolem Starom stského nám stí, které bylo tehdy centrem setkávání drogov závislých, a skute n jsem ji tam jednou potkala. Dohody jsme se tedy na dalším pokrač ování dokumentu. Bylo zajímavé, že p i prvním natá ecím dni nám Katka oznámila, že je z ejm t hotná. Tím vše nabralo mnohem dramati t jší sm r.

Jak spolupráce s ní vypadala?

Natá ení probíhalo vždy dobrovoln . V dob , kdy žila s p ítelem Lá ou, bydleli v takovém dome ku po jeho p íbuzném. Do schránky jsem jí vždy hodila líste ek, aby se mi ozvala a domluvily jsme se na dalším setkání. Když se s Lá ou rozešli, nechávala jsem vzkazy v DROP-INu, kam si narkomani chodí pravideln m nit jehly. Pracovníci p ípíchlí na nást nku vzkaz „Katko, zavolej Helen !“ a ona se ozvala. Nikdy jsem ji k natá ení nenutila, nechávala jsem to na ní. Když se potom blížil porod, koupili jsme Katce mobil, abychom m li v tší šanci zkontaktovat se a aby mohla zavolat, kdykoli by n co pot ebovala.

Jak byste popsala vztah mezi vámi a Katkou?

Cht la jsem pro ni být naslouchající bytost, aby m la šanci se vypovídat. Tím, že lov ku dáváte najevo sympatie, zájem a v domí, že ho nezavrhnete, na n j m žete trochu lidsky p sobit. Katka pocházela z velmi nefunk ní rodiny, kde ásto docházelo k hádkám. Její máma

Helena T eštíková:

Droga je daleko mocnější, než jsem tušila

Přední česká dokumentaristka Helena Třeštíková (1949) se věnuje zejména časosběrným filmům, v nichž po léta sleduje život a osud konkrétního člověka. Hrdinkou jejího posledního, cenami ověčeného celovečerního filmu byla drogově závislá Katka. Mladou ženu a její boj s narkomanií natáčela dlouhých čtrnáct let. Jak práce na dokumentu probíhala a jak se jeho autorka se smutným osudem hlavní protagonistky vypořádávala? O tom všem Helena Třeštíková otevřeně hovořila.

m la n kolik muž , p i emž jeden z nich Katku nejspíš znásilnil. Žila v neustálém strachu a nejistot . A nev íla si. V takové situaci, když jí bylo patnáct, jí n kdo nabídl drogu, která všechno to špatné na chvíli odplavila. Za ala se cítit silná, krásná a bez starostí. V té chvíli lov k rozumov moc neuvažuje a vidí asi jen chvilkové vyman ní z hr zy. Je strašn d ležité, aby si lidé ale dokázali uv domit a p edstavit si, kam až to m že vést, že to skon í jen další hr zou. Iluze, že „Já tu drogu zvládnú“, je neskute n nebezpe ná.

Pro lidé, o kterých vaše dokumenty jsou, s natá ením souhlasí?

Katce to na za átku, když byla v lé ebné komunit , p íšlo prost zajímavé. Poté, co z ní odešla, a my se pak setkaly na ulici, žila už se svým prvním p ítelem Lá ou. Oba m li na natá ení podobný názor – že by mohlo pomoci ostatním lidem. Myslím, že pro n bylo zajímavé, že se setkávají s n kým, komu p íjdou jejich pocity a prožitky d ležité, a nejedná se p ítom o sociálního pracovníka ani policajta nebo jinou ú ední osobu. Možná to pro n byl ur itý druh psychoterapie. Zárove jsme s natá ecím týmem p ístoupili na trochu kontroverzní v c. Za každý natá ecí den jsme jim dali n jaké nevelké peníze. Z ejm šlo o jeden z mála legálních výd lk v jejich život .

Do jaké míry se v p íb zích hrdin svých dokument citov angažujete?

Je jasné, že nejste kus d eva, který by jen pozoroval, a nikdy by s ním nic nehnulo. Ne všechny hovory, které jsme spolu s Katkou vedly, byly nato eny. Zvláš v dob jejího t hotenství jsem se jí snažila p esv d it, aby se chovala víc zodpov dn . To, že je t hotná, zjistila Katka n kdy ve t etím m síci. Drogov závislým budoucím matkám se nedoporu uje jít v tu chvíli na detox, protože by hrozil potrat. Doporu uje se ale postupn snižovat dávky a detox zahájit až po porodu. Katka ovšem dávky nesnižovala. Subutex, který se má brát ústn , si píchala do žíly. D lala vše tak, jak se nemá. Protože narkomani nemají ásto pojem o ase, snažili jsme se se štábem aspo hlídat, jestli chodí pravideln na prohlídky k doktor m. M li jsme ale pocit, že karty jsou rozdané tak jasn , že to nem že dopadnout jinak než dob e. A p esto se to nakonec nepovedlo. Bylo to strašné zklamání. V té chvíli jsem si uv domila, že droga je daleko mocn jší nep ítel, než jsem si kdy dokázala p edstavit.

Byl práv tento moment pro vás tím psychicky nejnáro n jším?

Asi ano. Hol í ka se Katce narodila našť – stí zdravá, i když sama závislá, takže musela sama podstoupit odvykání. Katka sice prošla po porodu detoxem a následn se m la jít do kojeneckého ústavu podívat na svoji hol í ku, ale po jediném dnu, který se svou dcerkou v koje áku strávila, utekla. Byla p ítom p íhlášená do pomocného programu a do jisté míry i zabezpe ená. Vše bylo dojednané a za ízené. Katka si ale vybrala návrat do zimy na ulici, do špíny, nejistoty a chaosu. M la tam drogu. Lidé kolem ní nezmohli nic. M žete za lov ka, co drogy bere, za ídit v podstat cokoli, ale nem žete za n j p estat fetovat. To jediné musí zvládnout sám.

Mohlo být natá ení pro Katku lepší, o kterou se cht íla p í cest z koloto e drog op ít?

Nejspíš ano. Když jsme se totiž rozhodli, že budeme v natá ení s Katkou pokračovat, ekla mi, že pot ebuje n co, co by jí nakoplo. V té dob ještě nev d la, že je t hotná. Když se dokument dostal do kin, zú astnila se Katka premiéry spolu s p ítelem Romanem. Za dva dny nás s Katkou server iDnes.cz pozval na online debatu. Jeden ze tená položil Katce otázku: „Katko, co jsi v život dokázala?“ Úpln m v tu chvíli zamrazilo. Katka ale bez zaváhání odpov d la, že porodila dít a nato ila se mnou tenhle film. Snad to tedy skute n vnímá jako n co d ležitého a má to pro ni význam.

M la jste etickou hranicí, za kterou jste p í natá ení necht í zajít?

Základem pro m je, že bych ur it nikdy neto ila skrytou kamerou. Nikdy bych neud lala nic, co by Katce m lo jakkoliv ublížit. Když nap íklad žila s Romanem, živil se va ením a prodejem drog, což je trestné. Celý tento problém jsme v dokumentu pominuli, aby Katku nep ívedl do v zení. Nikdy bych taky nep ípustila, abychom jí to ili v n jaké vyložeho nestující situaci. Záb ry, které považuji za hodn na hran , jsou ty, kdy si píchá drogu a je p ítom už zcela z ejmé, že eká dít . Ješt než šel dokument do kin, ho Katka vid la a odsouhlasila. Dokonce i Roman, z jehož reakce jsem m la obavy kv li jeho vzn tlivosti a agresivit , mi po promítání ekl: „Heleno, gratuluju, ten film m že n komu vážn pomoct.“ Všichni jsme si oddechli.

Jakým zp sobem mohl film ovlivnit Kat in život?

To m samoz ejm také hodn zajímalo. Jako pozitivní dopad vnímá Katka podle

vlastních slov to, že jí na ulici oslovují lidé, kte í se jí snaží vyjád it podporu. Narkomani jsou spíš zvyklí, že si p í pohledu na n lidé odplivnou a dávají najevo opovržení. Vnímají je jako odpad spole nosti.

Co natá ení Katky dalo vám samotné? Otev elo vám v n em o í?

Moje profese sm uje k poznání v cí do hloubky. Setkáváte se s r znými lidmi a jejich osudy, což vás nau í toleranci a neodsuzování ostatních. Kdykoliv vidím na ulici t eba bezdomovce, snažím se p edstavit si za jeho tvá í lidský p íb h. To byl také d vod, pro jsem na za átku opustila p vodní koncept natá ení a zam íla se vyložeho na p íb h Katky. Byla mladá, plná života a m la jsem pocit, že by mohla splnit své p edsevzetí zbavit se drog. Mohl to být p íb h o návratu do života po špatné zkušenosti s narkomanií. Nikdy ale nevíte, jak se v ci vyvinou, a p íb h se za al ubírat úpln jiným sm rem. Katka byla jedine ná, protože v každé fázi braní drog dokázala své jednání reflektovat. Divákovi m že ukázat, co život na ulici skute n obnáší. Zárove takový dokument dává divákovi šanci pocítit k lidem, kte í se s problémy potýkají, ur itou blízkost.

Držíte si p esto odstup od p íb hu hrdin svých film ?

Nestýkala jsem se vždy intenzivn s každým, o kom jsem d lala dokument. St ídala jsem jednotlivá témata, takže se mi ty vztahy jakoby edily. Když d láte podobnou práci, nesmíte si každou v c tolik p ípoušt t, jinak byste se zhroutil.

Je pravda, že se ve své tvorb v nujete zejména lidem na okraji, kterým se n co nepovedlo?

Práv že ne. O takové téma mi nejde. To ila jsem nap íklad Manželské etudy, ve kterých je možné vid t r zné lidi. A ne všichni p edstavují tragické postavy. Vlastn bych se definovala jako kroniká , který chodí po obci a zaznamenává všemožné p íb hy. N které z nich jsou spíš pozitivní, jiné tragi t jší. Takovou mojí obcí, jejíž kroniku tímto zp sobem píšu, je eská republika. Neto ila bych t eba dokument v zahrani í. A te aktuáln dokonujeme dokument, který smutný ur it nebude.

NA HRBITOVĚ

Malý gumový míč přeskočil nízký dřevěný plot, ještě t ikrát se odrazil od posekaného trávníku a zůstal nehybn ležet. Děvčátko vzalo za kliku a otevřelo – bylo vždy otev eno, ale jen málokdo toho využil. Kolem hlavy mu poletovaly dva cůpky, z nichž jednomu chyběla gumi ka. Na sob mělo vytahané červené triko, punčocháče nepopsatelné barvy pokryté žmolky a nadýchanou sukýnku; ta vlastn v bec nebyla nadýchaná, byl to jen nabíraný pruh té nejlevn jší bavlny, ale i to v tšín hol i ek sta í k p edstav dlouhatánských brokátových šat s vle kou. Ale tahle hol i ka byla jiná než ostatní – ani dost dob e nev d la pro . Zav ela za sebou vrátka (šlo to dost ztuha) a sehnula se pro mí . Když se narovнала, naklonila trochu hlavu a rozhlédla se po tom zvláštní prostoru.

V d la, že sem nesmí chodit a už v bec ne si tu hrát. Ohlédla se a, z ejm spokojená s klidem na mr avém nám stí ku, ud lala nepatrný kr ek dop edu.

Je tu ticho. Takový zvláštní ticho, ne jako když ve er ležím a nem žu usnout, ale je to podobný. Jenže tady se nebojím, protože tady není žádná tma pod postelí, co by tam mohlo bydlet strašidlo. U m pod postelí jedno bydlí, ale maminka mi to nechce v ít. A to je d ležitý, protože když na n j nebudu v ít, tak tam prej nebude, ale to já mamince nev ím. Takže proto tam furt je a nezmizí. T eba zmizí, až budu velká a dosp lá – to se pozná tak, že sním hodn jídla, t eba plnej talí t stovín, a v bec nebudu p epaná, a taky se nebudu bát strašidel, jenom jinejch lidí, co t eba jenom tak zabíjej další lidi, protože jim to íká jejich b h nebo tak n co. Tady na Kvild nikdy žádný nebyli. Ale prej zlí lidi nemusí ostatní jenom zabíjet, ale t eba je i vyženou, nebo tak, jako se to tu d lo, když skon ila válka nebo když tu stav lí to divadlo s tou oponou, co za ní nikdo nemoh . To je divný, protože te tady žádný divadlo není, jenom sál, ale tam je opona úpln oby ejná a m že se za ní. Asi ho zbo ilí, protože tady taky n co zrušili, tady co te stojím.

Podívala se na ze u kostela, kde stál šedý kamenný k íž na podstavci, který se chmurn rýsoval proti zá iv bílé kostelní zdi. Neposekanou trávou pod ní se vzdorn

kroutily polní byliny. Holčička ke kříži přistoupila, ostýchavě si utrhla jednu kopretinu a dala si jí za ucho.

Já si myslím, že tady je někdo pohřbenej, protože takhle udělanej kamen má na sobě i moje babička. Ona měla rakovinu, což je strašně špatná nemoc, to se vám v těle množí ty špatný buňky a z těch dobrejch sou pak taky špatný a nechaj si to klidně líbit. To se pak musí do toho lov ka, co to dostane, íznout a vyndat to, a aby ho to nebolelo, tak se nejd ív musí uspat ten lov k, jenomže ona zrovna naše babi ka m la špatný srdce. To je ta pumpi ka, co do t la pumpuje krev a táta jí má vytetovanou na ruce a na tom napsáno Dana, protože moje mamka se jmenuje Dana a on jí miluje, a když n koho miluješ, tak mu dáš svoje srdce a on ti dá to svoje. Já si myslím, že babi ka m la to srdce špatný, protože jí ho dal d da a ten pil ohnivou vodu jako Indiáni a um el než jsem se narodila, protože prej ta ohnivá voda není zdravá. Já se jí jednou napila, když jsem byla u toho d dy, co je ještě naživu, a vopravdu to pálí jako pravej ohe , jenže d da tomu íká „slivovice“, ale m neoblafne, protože mamka mi o ohnivej vod etla v takovej knížce, co je na ní namalovanej Indián. Jo, a ta naše babi ka usnula na po ád, že jí ani budík ani tlapky naší Amy nevzbudí. Já se bojím usnout, i když mám srdce dobrý, ale to si u babi ky mysleli taky a te už je Nebožka, i když se d ív jmenovala Na a.

Hol i ka zamyšlen vzhlédla a pod tíhou ocelov šedého nebe zase sklopila hlavu. Najednou zazn l zvon – d v átko pod šen nadsko ilo a zvrátilo hlavu dozadu, protože si cht la prohlédnout, jak vypadá kostelní v ž, když stojí na špi kách. Protože nespat ila nic než bílou omítku kostela, zklaman se op t podívala na zaniklý h bitov. Sedla si na trávu a vzadu se op ela o ruce.

Tady byl ur ít h bitov a pode mnou jsou ty kosti, ale asi jenom prášek z t ch kostí, jestli jsou starý. A to je dob e, protože z t ch lidí budou kytky, tráva a r zná p íroda. A pak n kdy z toho bude i motýl nebo ptá ek nebo t eba kr ta, co jí sní ty živý lidi, a takže ty mrtvý budou vlastn zase živý, i když jenom kousek, protože po tom zbytku bude ten kousek v lov kovi t eba chodit nebo se na n j bude dívat a bude si íkat „to je ale krásnej motýl, kde se tady na sv t asi vzal“, a p ítom se vzal z n ho vlastního. Takže všichni a všechno na sv t jsme stejný, protože jsme vznikli z toho, co už tu bylo p edtím, což bylo taky stejný, protože

to vzniklo z toho, co tu bylo eště předtím. A všechno vzniklo hodně dávno, ještě dříve než jsem se narodila já nebo mamka nebo ta babička Nebožka s rakovinou. Říkají tomu Velké tělesko a já to viděla v televizi. Ale já si myslím, že jsem chytřejší než oni, protože já vím, že když tu nic nebylo, tak co asi tak mohlo třesknout? Já jsem to zkoušela a chytřet tělesko, i když třeba molitan ne. A když už ani molitan netěleská, i když si na něj můžu šáhnout, tak jak můžu tělesknout něco, co není?

Jednou ve školce u nás byl nějaký starší pán, co vypadal jako pan král z pohádky, tak nám vypravoval, že to všechno stvořil Bůh, což je dříve než jsem se narodila a bydlí na nebi. Já jsem se zeptala, kde se vzal ten Bůh, a ten král řekl, že na začátku všeho bylo slovo a to slovo byl Bůh a Bůh byl to slovo. A sme zase u toho, protože kdo to slovo mohl říct, když tam nikdo nebyl?! Taky tomu nevím proto, že toho dříve než jsem se narodila, a to všichni do nebe lítají, když jedou na dovolenou, takže mu musí lítat přímo před nosem. Já o té návštěvě ve školce vyprávěla doma a mamka se strašně naštvála a další den ráno se mnou šla do školky za ruku celou cestu až k nám do třídy, ale tu ruku mi tak vztekla mákala, že jsem si myslela, že mi jí snad umaká a mým zbyde jenom kůže a vevnitř kostní prášek a budu vypadat, jako kdybych měla místo ruky pudink, což nechci, protože pudink nesnáším, hlavně nepípánej jahodovej. To je nejhorší jídlo na světě, ale horší jsou vnitřnosti, protože to smrdí a nedá se to žvekat a nechutná mi to. Mám chuť na čokoládu a salát, když pěknu upe, ale taky mam ráda dort, protože ten mam jenom o narozeninách, na svátek a na jiný zvláštní příležitosti. A taky když zajdeme na návštěvu za tetou Madlou, která dělá v cukrárně. No, ale jak má mamka nechala ve třídě, tak šla za učitelkou a já jí slyšela až ke kuchyni, což je moje nejoblíbenější hračka, jak křičí, že co nám mají co cpát to, čemu máme věřit, když jsme ještě malý a nemáme rozum, že až budeme velký, tak se sami rozhodneme. Já nevím, ale myslím, že mám rozumu dost, i když eště nesním plně tělesť stovín a mám strašidlo pod postelí. Sice moc nechápu, jak to všechno začalo, ten celý svět tady a tak, ale to i různé dospělý nechápu. Já se zeptala maminky, a ta řekla, že si o tom každé mysli něco jiného a že si s tím nemam dělat hlavu a dojíst ten rejzovej nákup. Maminka je děsně chytrá, má univerzitu, ale někdy je to pořád jenom obyčejná maminka. Ale když sem se další ráno vzbudila, bylo už hodně moc světla a já byla doma sama. Brekla sem, protože maminka mě zapoměla dát do

školky a asi už odjela do práce stejně jako táta. Pak ale zazvonil telefon a volala maminka, že přej do školky už nikdy nepudu, jen až budu velká, skoro školačka, a že mám doma čekat až se vrátí z práce. Chvilí sem si hrála s míčem a pak se dívala z okna a těšila se, až budu velká a budu se moct rozhodnout, čemu mám věřit. Já budu věřit mamince, protože je chytrá a má univerzitu.

Táta nemá univerzitu, ale je moc hodnej a hraje si se mnou, že on je král a já princezna. Taky mě vozí v bagru, když sem hodná. Myslím si, že Petr za mnou leze hlavně kvůli tomu bagru, i když říká, že mě miluje. Maminka říká, že mam na lásku eště času dost, a mně je Petr stejně protivnej, protože mlátí jiný kluky. Ale až se do někoho zamiluju, tak si s ním dám pusku a pak budu mít v bříše takový semínko, co z něj vyroste děťátko. To děťátko tam bude plavat v takový průsvitný obalu mezi rohlíkama s máslem a jabkama a bude mít do bříška takovou hadičku, co ho s ní budu krmit. Maminka takhle měla v bříšku máma potom ještě jedno, ale spadla ze schodů a to děťátko umřelo. Maminku to moc nebolelo, ale stejně pořád plakala, kvůli tomu mrtvýmu děťátku. Já se spíš veselila, protože teď, když vidím kus trávy nebo motýla, tak si řeknu „aha, to je kousek Theodora“, a tak nikdy nejsem sama. Já mu totiž říkám Theodor, protože se mi to jméno děsně líbí, ale před nikým o tom nesmím mluvit. Jednou sem uvele řekla: „Mami, to je tak dobrý, že je v tom určitě hodně Theodora!“ a musela sem to vysvětlit. Mamka se pak trochu smála a hodně plakala, až dlouho do noci. Tatínek půšel celý naštvanej, i když mě lna tváří potoky od slziček, a řekl mi, a už o Theodorovi nikdy nemluví. Já teda nemluví, ale sama si s ním vždycky povídám a někdy dělám, jako bych taky měla brášku a vysvětluju mu, jak to na světě chodí. Taky mu píšu dopisy, ale svým tajným písmem, co ho nikdo neumí přečíst. Pak ten dopis spálím a rozsypu popel nebo zakopu, jako se to dělá s mrtvejma lidma. A kousek toho dopisu se třeba ocitne v tom samým motýlovi jako kousek Theodora, a tak si to předají.

Konec první části. V příštím díle se dočtete, jak celý příběh dopadne.

Anna Kolářová
ZŠ Komenského, Horažovice

16
KROKOVÝ
MAMINKA

redakce

KRYVAVĚ MARY NA STOPE

Prázdniny skončily. Já, Mirek, Dana a Marek jsme se tak opatřili sešli ve třídě, když ve vedlejší školní budově, kam chodí děti od páté třídy výš. První školní den nám dovolili sedět, jak chceme. A tak si naše detektivní dvojice sedla pohromadě, abychom si mohli povídat o tom, co jsme přes prázdniny prožili. Vyprávěli jsme si v ci smutné i legrační.

V tom jsem vyjekla, protože jsem pod stolem něco zahlédla. „Co se stalo?“ zeptal se mě pan učitel. Já jsem odvětila: „Dana do mě asi omylem kopl a já se lekla.“ Pro jsem řekla zrovna tohle? No protože jinak by se mi všichni smáli. Prozradila jsem to ale Daně, která mi vřela. Je holka, takže to brala vážně, ale kluci si z toho zašli dlat srandu. Že prý se mi tak včurít koukala pod sukni. Jakmile to došlo, spadli oba ze židlí. A smích je přišel. Panu

učitel se vymluvili na to, že se houpali a spadli. On na to: „Tak až si rozbijete hlavu, to se teprve budete houpat.“ Celá třída vybuchla smíchy. Po škole jsme se přesunuli ke mně domů a domluvili se, že u nás všichni přespíme. Takže jsme byli všichni happy. Začali jsme prohledávat internetové stránky, když Dana vykřikla: „To snad není možné!“ a ukazovala prstem na titulek: Z EJM BYLA VIDĚNA TAKZVANÁ KRYVAVÁ MARY. Jak se dále psalo v článku, Mary byla před šedesáti lety učitelkou, která postupně zavraždila několik školáků. Potom si vzala život. Od té doby se ve škole a jejím okolí občas zjevuje.

Předtím ráno si Marek na cestě do školy všiml vyvěšeného plakátu, který informoval, že i pan učitel smí navštívit školní družinu. My jsme fakt radost, protože právě tam se před prázdninami ta podivná osoba procházela. Těba to je ta Krvavá Mary. „No ale v tom případě to nebyl kluk, ale holka!“ vypadlo z Dany. „No super, máme aspoň malou stopu!“ radovala jsem se. „No, ale co když to Krvavá Mary není?“ „Ty teda umíš zkazit náladu, Mirku,“ šouchla jsem do něj.

Chvilku jsme čekali před třídou, až potom jsme vešli. Rovnou jsme se zeptali pana učitele Lišky, jestli bychom nemohli skočit na malou školu a přihlížet se do družiny. Pan Liška chvíli přemýšlel a nakonec řekl: „No tak dobrá, ale snažte se být rychle zpátky.“ A tak jsme běželi za paní družinkou na malou školu. Jak jsme procházeli těmi malými katými chodbami, pípalo nám to takové divné. Už dlouho jsme tam nebyli. V jedné z chodeb stál jeden docela velký sloup, ze kterého trčel kousek látky, jako ze svatebních šatů. Jakmile jsem ke sloupu přiblížila, abych látku strhla, zmrkla se v ruce. Celá v rozpacích jsem ji vzala do ruky a ukázala ostatním. „Za tím určitě stojí Krvavá Mary!“ ozval se Mirek.

Posadili jsme se na nedalekou lavičku a dali se do přemýšlení. Když najednou Dana houkla: „To snad nemyslíte vážně!“ Jen tak si tu sedíte a přitom musíme jít za paní družinkou.“ Plácla jsem se do hlavy: „Sakra, no jo, máš pravdu!“ a utíkali jsme rychle o patro výš do družiny. Paní družinka ka Mráková na nás hned vyjekla: „Co tu děláte? Máte být přeci ve škole!“ „My se jdeme přihlížet do družiny,“ snažila jsem se jí vše vysvětlit. Paní

Mráková na nás vykulila oči: „Cože? Vy jste přeci pan učitel, ti už do družiny nechodíte!“ „Jak je potom možné, že jsme v era viděli plakát, který říkal opak?“ Paní Mráková jen kroutila hlavou: „Já jsem takový plakát nedělala. Kde jste ho viděli?“ Na to jsem jí popravdu odpověděla, že za školou a všichni jsme se divili, co je to za záhadu. „Radši už běžte do třídy!“ rozloučila se s námi družinka.

„Vy jste tedy rychlíci,“ divil se pan učitel. Sedli jsme si na místa, kluci spolu a my s Danou taky. Pošeptala jsem Daně do ucha: „Jak to, že si Liška myslí, jak jsme byli rychlíci, když jsme přitom byli prydocela dlouho?“ Dana si vyhrnula rukáv a podívala se na hodinky. Ukazovaly pět minut po osmé. „Cože?“ vyjekla jsem na celou třídu. „Ano, patnáct na druhou je opravdu dvacet pět,“ ujistil mě učitel. Já jsem se jen zmožila na: „Aaaa, máte pravdu. Počítala jsem to špatně.“ O chvíli později jsem zase zahlédla skrz okno na chodbu ten stejný kus látky ze svatebních šatů. Doteď vlastně nevím, jestli jsem to viděla jenom já, nebo i můi kamarádi. Přihlížela jsem se proto: „Pan učitel, můžu si dojít na záchod? Už to nevydržím.“ Ten jen pohodil hlavou: „Tak dobrá, ale buď rychlá. Počkej tu někdo courá.“

Na záchod jsem pustila vodu, aby to vypadlo, že... vždy víte, co myslím. Rozhlížela jsem se kolem dokola, jestli nevidím další kus látky nebo něco podobného. Zašla jsem do kabinky, za záchodovou mísou jsem našla další ruličky. Jakmile jsem ji vzala do ruky a druhou zaklapla prkýnko od záchodu, rázně jsem se otočila. Pípadalo mi totiž, že mi někdo dýchá na záda. Nic tam nebylo. Na záchodovém prkénku se ale objevil nalepený papírek. Byl prázdný. Pro jistotu jsem si ho ale dala do kapsy. Pospíchala jsem zpátky do třídy, jenže tam už nikdo nebyl. Na rameno mi najednou zaklepala Dana. Málem jsem dostala infarkt. Zapišť la jsem jako pominutá. „Radši přestaň hulákat a poj se mnou do hudebny,“ krčila nechápavě Dana. Jakmile jsme do hudebny dorazily, kluci dělali kšichty, jakože už jsem konečně zpátky. „Co jsi dělala zbytek hodiny na záchodě, prosím tě?“ vykulila jsem na něj oči, jako kdybych viděla našeho editela v gatích (to by mimochodem nebyl moc hezký pohled). „To není možné. Vždy jsem byla na záchodě maximálně pět minut,“ plácla jsem Marka do stehna. „No jasně. Jestli jsi tam byla pět minut, tak do konce týdne sbalim Selenu Gomezi!“ Když skončilo vyprávění, zašli jsme se pro jistotu podívat na malou školu. Na chodbu za sloupem se zase něco mihlo. Běželi jsme blíž a byla tam! Krvavá Mary stála přímo před námi!

Anna Eliášová
ZŠ Ralsko, Mimoň

Nad Londýnem vlaje nový prapor

Jaké významné romské události se pojí k jednomu z londýnských předměstí? Jaká jsou slova romské hymny a proč je uprostřed romské vlajky velké červené kolo?

Přestože jednotlivé romské skupiny spojuje společná historie, indický původ, kulturní zvyklosti a především již zmíněný romský jazyk, tedy hlavní prvky, které utvářejí společnou identitu lidí hlásících se k určitému národu, mohou se od sebe lišit. Které z nich velmi liší způsobem života, zvyky i nářečí romštiny, kterým hovoří. Emancipace romského národního hnutí začala na mezinárodní úrovni v roce 1971 na sjezdu Romů z celého světa.

O Romech, v romštině

První světový kongres Romů se konal ve dnech 8. až 12. dubna 1971 v Opringhtonu nedaleko Londýna. Sešli se na něm romští představitelé ze třinácti států, aby diskutovali o tématech, jako je postavení Romů v různých zemích nebo odškodnění obětí 2. světové války. V jednotlivých vytvořených výborech se jednalo především romsky, pomocným jazykem byla angličtina. Romy z Československa na kongresu zastupovala tříčlenná delegace ze Svazu Cikánů-Romů.

Romská vlajka

Jako jeden ze symbolů mezinárodního romského hnutí byla na kongresu přijata romská vlajka. Tu tvoří dva podélné pruhy. Zatímco ten horní modrý odkazuje na jasnou letní nebe, ten spodní zelený symbolizuje spjatost Romů s přírodou, zobrazuje trávu, po níž Romové chodili a na které také nocovali. Červený kruh s šestnácti loukotmi uprostřed vlajky připomíná jednak kola vozů, ve kterých Romové putovali, především ale odkazuje k indickému původu Romů. Tento prastarý symbol dobře vystihuje základní myšlenky indické filozofie, podle níž má vše svou příčinu a svůj následek. Cokoli uděláš, vrátí se ti způsobem, tak jako se to říká. Dobro bude odměněno dobrem, zlo naopak zlem. Kolo lovů také připomíná, že jednou je nahoře, podruhé zase dole, neboli nic netrvá věčně – ani štěstí a sláva, ani bolest a utrpení.

Romská hymna

Od roku 1971 mají Romové také svou hymnu. Stala se jí píseň Gelem gelem (ti Dželem dželem). Její melodie vychází ze starobylé písně rumunských Romů, která v roce 1968 zazněla s novým textem ve filmu Nákup pípejí a okamžitě se stala velmi populární. Ve svém repertoáru ji dnes má mnoho romských kapel z domova i zahraničí, existuje proto velké množství jejích textových variant. Romská hymna zaznívá při každé pro Romy významné události, pravidelně například 8. dubna na Mezinárodní den Romů.

Ne Cikán, ale Rom!

Nové hesly však nepřinesly Romům jen pozitivita, ale kongres se vedle přijetí romské hymny, vlajky a 8. dubna za Mezinárodní den Romů usnesl na tom, aby bylo označení Rom považováno za oficiální název příslušníků romského etnika namísto hanlivého Cikán nebo Gypsy, které ještě v té době majorita oficiálně pro Romy užívala. Slovo Rom je výraz, který pro označení sebe sama Romové užívají a jenž má svůj původ už v Indii. Slovo Cikán je naopak pojmenováním, které dostali od okolního obyvatelstva a které postupem času získalo negativní zabarvení. Požadavek na neromské okolí, aby užívalo při oslovení Romů jejich autoetnonym, tedy pojmenování, které samotná skupina lidí považuje za své vlastní, není výrazem rozmanitosti, ale naopak respektu a porozumění. Označení Rom v lenili účastníci kongresu i do názvu nově založené světové organizace – Mezinárodní romské unie. Ta si dala za cíl hájit zájmy Romů na celém světě. Formálního uznání se jí dostalo v březnu 1979 v New Yorku, kdy byla přijata do sekce nevládních organizací při OSN.

Jak vidíme, 1. světový romský kongres byl pro obrozující se romský národ mimořádnou událostí. Každoročně si ho můžeme připomenout při oslavách Mezinárodního dne Romů, který připadá na 8. duben, tedy právě na den, kdy v roce 1971 proběhlo první mezinárodní setkání Romů.

Kristýna Frydrýšková
autorka je romistka

Jedna z mnoha variant romské hymny (ve východoslovenské romštině)

Gej om gej om le bare dromenca
Arakh om man bachtale Romenca.
Jaj, Romale, khatar tumen aven
le cerhenca, bokhale havenca?
Jaj Romale! Jaj, havale!

Šel jsem, šel jsem po dalekých cestách,
potkal jsem tam šťastné Romy.
Oj, Romové, odkud přicházíte
se stany a hladovými dětmi?
Oj, Romové, oj děti!

etno

ROMANOVY
18

MÔJ PRAVÝ ŽIVOT/ MŮJ PRAVÝ ŽIVOT

Proč se mi nic nedarí?
Kdybych aspoň nebyla tak sama...

Vítejte ve hře Second life

Mami, kdy bude snídaně? Ty dnes nevariš?

Slíbilas, že přijdeš na zápas

Zapomnělas, že máš děti?!
S takovou ti je vezme sociálka!

Vám se to říká, nic vám nechybí!

Tohle je přeci můj pravý život!

Ilustrace a překlad do slovenštiny: Laďa Gažiová
Scénář: Lukáš Houdek, Radka Steklá